

LBRIS

We know
books

RIVALITATE

EDITH WHARTON

Traducere din limba engleză și note
EMIL PARASCHIVOIU

LITERA
București

LBRIS

We know
books

CARTEA ÎNTÂI

I

Ca de obicei, Kate Clephane se trezi odată cu soarele Rivierei care cădea oblic peste patul ei. Și acesta era lucrul cel mai plăcut din camera aceea modestă de la Hôtel de Minorque et de l'Univers: să fie trezită de soare. Dar cu o condiție: să nu fie totuși prea de dimineață...

De auroră, nu mai putea fi vorba pentru Kate Clephane; cea primă oră din zi îi aducea aminte de prea multe plăceri pierdute: de întoarcerile de la balurile la care dansase până i se tăiasă respirația, de supeurile care nu se mai sfârșeau și la care îi uimea pe cei de la masă povestindu-le cât câștigase – ah! norocul ei

la joc, de pe vremuri, sau al prietenilor care pariau pentru ea câte un ludovic, doar ca să se amuze, și reveneau apoi pentru a-i umple palmele cu hârții de o mie.

Și mai erau și acele întoarceri în zori, la ceasul la care crângurile pălesc sub flori și când volănașele rochiei sale se agățau de arbuști, în timp ce urca pe dibuite peronul către vila încuiată. Și atunci, pe prag, sub pâlcul de lauri înmiresmați, surpriza – desigur, căci se înțeleseseră că vor rămâne prieteni –, surpriza unei sărutări și îmbrățișarea violentă, iar pe buze din nou urma buzelor fragede, atât de fragede încât rămâneau la fel de proaspete după o noapte de alcool și joc. Nu-i permisesese niciodată lui Chris să intre în casa ei la ora aceea, nici chiar atunci când nu era nimeni acasă, în afară de Julie, bucătăreasa. Avea și ea mândria ei, de care nu trebuia să uite și să se comporte nesăbuit.

Acestea erau lucrurile de care zorile o făceau pe Kate Clephane să-și aducă aminte, ca pe mai toate femeile de vârsta ei, își spunea ea. Patruzeci și doi de ani (ba nu, patruzeci și patru de săptămâna trecută!). De la vârsta de douăzeci de ani, trăind doar în compania unor femei de felul ei, sfârșise prin a crede că nici nu mai existau altele. Lumea ei era alcătuită din trei tipuri de femei: cicălitoare, ipocrite și „de caracter” – categoria în care ea prefera să se includă.

Își închipuia totuși că ar fi putut duce și o altfel de viață. Ah! dac-ar fi întâlnit adevărata dragoste

la momentul potrivit! Își aducea aminte de o săptămână a ei, de acea săptămână minunată, de acea mică săptămână de șapte zile, la fel ca toate celelalte, de la care se împliniseră exact șase ani, când se dusese împreună cu Chris să se îngroape într-un colț uitat de Normandie, unde nu exista nici o cale ferată pe o rază de patru leghe în jur. Fermierul îi adusesse cu brișca până la ferma sa ascunsă printre meri. Plecau dimineața și lipseau toată ziua. Se așezau pe malul unui râu, la umbra sălciilor și-a vechilor biserici năpădite de mușchi, iar el picta.

Timp de șapte zile, în fiecare dimineață, asistasse la trezirea fermei, uitându-se printre perdele, în vreme ce-și făcea toaleta, cufundându-se în apa rece, pieptănându-se, grăbindu-se să-și dreagă nurii înaintea de a deschide ochii și Chris: lumina dimineții nu cruță nimic, odată ce-ai trecut de treizeci de ani! Își aducea aminte de toate, și de felul cum se gândea atunci că era menită să fie fermieră și să crească găini. Chris credea și el că e sortit să fie pictor și că poate și-ar fi făcut deja un nume dacă părinții nu l-ar fi chemat înapoi la Baltimore, pentru a-l sili să intre la o bancă, de-abia ieșit pe porțile Harvardului.

Dar nu mai repetaseră experiența aceea. Nici el nu-i mai propusese vreodată, făcându-se că nu pricepe aluziile privitoare la asta sau nu-i răspunsese decât printr-un hohot de râs. Ea înțelesese imediat că nu trebuia să grăbească nimic. Mai curând să manevreze și să aștepte... Dar când are oare vreo

femeie o altă posibilitate? Să manevreze și să aștepte... Uneori, ca în această dimineață, de una singură în trista ei cameră de hotel, se deștepta obosită și ușor scârbită de tot ce trebuise să îndure, să se prefacă, născocind tot felul de șiretlicuri, arătându-se nepăsătoare sau acceptând atâtea umilințe pentru a ajunge la... asta.

– Aline!

La urma urmei, era o zi însorită, iar unduirea mării bătute de vânt se oglindea în tavan; începea o nouă zi, cu o ceașcă de ciocolată caldă, numai bună de băut, și cu perspectiva unei pălării noi, pe care avea s-o încerce la modistă.

– Aline!

Kate trăsesse la acest hotel ieftin numai pentru a-și putea păstra servitoarea. Nu le poți avea pe toate, mai cu seamă de la război încoace. Prefera să mănânce friptură de vițel în fiecare seară, decât să fie nevoită să-și ajusteze singură hainele și să se coafeze tot ea – să-și aranjeze masa aceea de plete năvalnice care supraviețuiseră naufragiului tinereții sale, ceea ce îi făcea poate pe prieteni să rămână cu impresia că mai salvase și alte lucruri.

Și-apoi, pentru o femeie care trăiește singură, care, după ce timp de mai mulți ani la rând avuse-se treizeci și nouă de ani și care recunoaște deodată că are patruzeci și patru, o cameristă ca lumea pica numai bine în cadru. De pildă, când ajungea într-un loc unde nu mai fusese, putea să-i spună cu

neglijență arogantului hamal: „De bagajele mele se ocupă camerista“.

– Aline!

Urâtă, îmbrăcată cum se cuvine și enigmatică, Aline sosea cu platoul; o boare delicioasă o preceda.

Doamna Clephane se ridică pe unul din coatele ei trandafirii, își revărsă pletele pe umeri și întrebă:

– Violete?

Aline o învrednici cu un zâmbet rece.

– Din partea unui domn.

Stăpâna ei se înroși. Știa ea ce știa, atunci când se gândea că în dimineața asta va da norocul peste ea. Oare nu-l presimțise în mângâierile soarelui, ale cărui degete de aur îi desfăcuseră cu atâta gingașie pleoapele, strecurându-se printre pletele ei? „Tare mai sunt superstițioasă!“, își spuse ea. Și avu un mic râs nervos.

– Un domn?

– Micul șchiop care aduce ziarul, cel cu care Madame a fost atât de bună.

Aline aranja platoul cu obișnuitele ei gesturi metodice.

– Bietul copil! zise Kate.

Și vocea ei tremura cu adevărat pentru micul vânzător de ziare. În ochii ei se iviră lacrimile, lacrimi de simpatie pentru chipul acela sărman, dar nu și de milă față de ea însăși. Punea atâta pasiune în operele ei de binefacere și cel mai mic semn de recunoștință

o mișca peste măsură. Aceasta era slăbiciunea sau tăria ei, nici ea nu știa prea bine care din ele.

– Bietul de el, dacă află maică-sa, o să mănânce bătaie... Trebuie să-l găsim chiar azi și să-i dăm înapoi banii pe flori.

Își lipi buchetul de obraz. Ridicând capacul plautoului, descoperi o telegramă. O depeșă! Nu era un lucru care să i se întâmple prea des; dar de ce nu, măcar o dată, numai o dată? De ce nu în dimineața asta, în această dimineață în care soarele o deștep-tase cu atâtea promisiuni? De ce n-ar veni oare, în sfârșit, mesajul pe care-l aștepta de doi ani, ba chiar de trei, un singur cuvânt de la el, care să-i spună: „Primește-mă înapoi“.

Puse mâna pe hârtia albastră și se întoarse cu fața la perete ca să se ascundă de Aline. Când nu mai simți îndreptate asupra ei privirile cameristei, a cărei atenție se îndreptase din nou spre aranjarea mesei, desfăcu hârtia și citi: „Doamna Clephane decedată“.

Se cutremură. Moartă? Nu, după câte știu eu! Dimpotrivă, vie, plină de viață, iar azi, mai vie ca oricând, cu soarele care-i poleia părul, cu parfumul acesta delicat de violete și cu briza asta plăcută care adia dinspre Mediterană. Ce era oare cu gluma asta de prost-gust?

Revenindu-și după primul moment de șoc, reciti totul cu calm și-n mintea ei se făcu lumină. Mu-rise cealaltă doamnă Clephane, bătrâna, soacra ei.

Primul ei gând fu: „Să-i fie bine!“ Totuși, era minunat să știi că trăiești într-o astfel de dimineață! Pesemne era groaznic să mori. Dar nu mai avea nici o importanță, acum era liberă, liberă pentru totdeauna, scăpată de bătrâna doamnă Clephane, și asta era cu adevărat o ușurare.

Adăstă o clipă asupra acestei vești agreabile pentru ea și începu să se gândească la consecințele situației: „Bine, dar atunci... atunci... Anne, mica mea Anne...“

La numele acesta pronunțat în șoaptă, ochii i se umplură din nou de lacrimi. Ani de zile își zăvorâse sentimentele pe care le nutrea pentru fiica ei și iată că acum, deodată, copila pune din nou stăpânire pe inima ei, alungând totul, ștergând până și chipul lui Chris, de parcă figura fostului ei amant n-ar mai fi fost acum pentru ea decât cea mai palidă dintre arătări. „Anne!... Nădăjduiesc că măcar acum or să mă lase s-o văd!“

Nu prea vedea cine n-ar putea-o lăsa, acum când șefa clanului, temuta ei soacră, nu mai era. Avocați, judecători, tutori, gardieni, toți dușmanii naturali ai femeii. Oare cui îi fusese încredințată, la moartea tatălui, copila? Zdrobitoarea autoritate a bătrânei anulase într-o asemenea măsură persoana tutorelui, încât Kate avu nevoie de câteva minute ca s-o redescopere în umbra acelei femei pisăloage.

„Fred, chiar vechiul meu prieten Fred Landers“, și-i surâse blând acelu chip din trecut. „Fred! Dacă

va fi să hotărască el, nu cred c-o să aibă curajul să mă lipsească de propriul copil. Și-apoi, acum trebuie să fi crescut, să fie o adevărată domnișoară.“

Telegrama îi alunecase din mâinile pe care și le mișca nervos, socotind pe degete. Ei, cam ce vârstă ar putea avea mica mea Anne? Dacă Chris avea treizeci și trei de ani, și-i avea cu siguranță – adică nu, n-avea mai mult de treizeci și unu, nu putea avea mai mult de treizeci și unu de ani! De vreme ce ea avea patruzeci și doi... și întotdeauna își spusese că între ei erau nouă ani diferență, sau, mai curând, nu..., unsprezece, dacă ea avea într-adevăr patruzeci și doi. Dar oare nu avea mai mult? Sau, Dumnezeuule, dacă avea cumva chiar patruzeci și cinci – să zicem pe moment că avea patruzeci și cinci – fiindcă se căsătorise la douăzeci și unu de ani, și cum micuța se născuse la doi ani după căsătorie, acum ar trebui deci să aibă cam douăzeci de ani... Hai să zicem, douăzeci! Dar atunci ce vârstă putea avea Chris? Ar trebui să fie mai bătrân de cum arăta. Asta era. Aerul ăla al lui de puști și-l lua numai ca să pară că diferența dintre ei era mult mai mare. Era în stare să-i joace un astfel de renghi, numai ca să-și păstreze viitorul. Dar dacă el n-avea totuși decât treizeci și unu de ani, iar ea patruzeci și cinci, atunci Anne ce vârstă avea?

Și degetele ei fără astâmpăr luau toate calculele de la început.

Părând să vină de undeva de foarte departe, glasul servitoarei îi atrăgea atenția Doamnei că nu trebuie să uite că i se răcește ciocolata. Kate se ridică în capul oaselor, examinează din priviri încăperea și ceru să-i fie adusă oglinda. Trebuie să înceteze odată cu aceste chestiuni privitoare la vârstă.

Chiar în momentul în care Aline îi întindea o mică oglindă, se auzi o bătaie în ușă: „Încă o depeșă!“, zise camerista, după ce deschisese ușa, zâmbind discret, încă una! Kate sări imediat din pat. Ei, de data asta nu putea fi decât de la el, în sfârșit! Dar, în același timp, o astfel de preocupare, într-un asemenea moment, o făcea să se rușineze. Hotărât lucru, singurătatea te face să-ți pierzi firea, își zise ea; și-apoi, fiica ei era atât de departe, atât de nevăzută și necunoscută! Iar Chris îi devenise într-o clipă atât de prezent, deși trecuseră trei ani și o lună de la întreruperea legăturii lor. Iar la vârsta ei!... Tremurând, deschise și cel de-al doilea mesaj. Din seara în care se semnase Armistițiul, inima ei nu mai bătuse niciodată cu atâta putere.

New York. Dragă mamă, aș vrea să vii imediat acasă și să rămâi cu mine. Fiica ta, Anne.

– Madame îmi ceruse oglinda, îi reaminti discret Aline.

Kate apucă oglinda și se privi în ea cu nesaț. În primul moment nu observă nimic, apoi, la vederea

nimbului radios al pletelor ei zburlete, zâmbi. Foarte curând, zâmbetul i se șterse însă. Zărise chiar în clipa aceea, pentru prima oară, că tâmplele îi încărunțiseră și lacrimile începură să picure din nou peste chipul ei transfigurat.

– Aline! Servitoarea o urmărea cu ochii mijiți. Dă-mi, te rog, pudra Rachel.

Apoi lăasă deodată să-i scape din mâini și oglinda, și puful, își ascunse fața în palme și izbucni în hohote de plâns.

II

O oră mai târziu, ieși în oraș; gândurile i se roteau și i se răsuceau în minte la fel ca praful scăldat în soare, pe care vântul îl făcea să se învoldureze. Îi treceau prin minte numai lucruri fără noimă. Furtuna sufla înlăuntrul ei ca și în peisajul de afară, în dimineața aceea de mistral, în care toate păreau să danseze și să facă piruete, de parcă până și lucrurile cele mai solide, străzile, casele, deveniseră deodată imponderabile.

Pentru a-și regăsi calmul, coborî pe o străduță albă, care ducea la mare, și privi fix la frântura de azur marin zărită printre case, cu un sentiment nou, de siguranță: se putea spune că această suprafață, într-o lume cuprinsă de nebunie, era singurul lucru temeinic. „Din fericire“, își zise ea, „marea e atât de puternică azi!“ Cristalizată de lumină, uluitoarea-i pânză părea să-i iasă înainte, în timp ce ea parcă zbura pe trotuar.